

Motion till riksdagen 2011/12:K296

av **Carl-Oskar Bohlin (M)**

Stopp för myndigheters opinionsbildning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över myndigheters finansiering av opinionsbildande verksamhet för frivilligorganisationer.

Motivering

En rad myndigheter har till sitt uppdrag från regering och riksdag att verka opinionsbildande. Den opinionsbildning som bedrivs regleras då genom det uppdrag som tilldelas myndigheten genom regeringens regleringsbrev.

Utifrån detta kan måloppfyllnad, effektivitet i verksamheten och effekterna på målgruppen för myndighetens påverkansarbete mätas inom ramen för Riksrevisionens uppdrag och ansvar utkrävas i det fall den opinionsbildande verksamheten inte har eftersträvnsvärd effekt eller inte står i proportion till de skattemedel som förbrukas.

Givet strukturen med relativt oberoende myndigheter som är fria att agera inom sitt uppdrag, vilket är avgränsat i regleringsbrevet, är en rutinmässig granskning av myndighetsutövningen och den påverkan den har på medborgarna av största principiella betydelse, om inte annat så för att upprätthålla statsapparatus trovärdighet och auktoritet.

Dock har en rad myndigheter till uppdrag att även finansiera frivilligorganisationers (non-governmental organizations, NGO) åsikts- och opinionsbildande verksamhet.

Syftet kan antas vara att säkra en livaktig offentlig debatt inom de sakfrågeområden där myndigheten är verksam, men det kan även beskrivas som ett myndighetskontrollerat artificiellt offentligt samtal som bygger lika mycket på NGO:ernas kunskap om vilka frågeställningar som renderar i offentliga bidrag som i vilka ämnen och ståndpunkter som är angelägna för spontana

Fel! Okänt namn på

frivilliga sammanslutningar att uppmärksamma politiker, media och allmänheten på.

Ideell opinionsbildande verksamhet kan självfallet vara förknippat med omkostnader, men förekomsten av självpåtagna utgifter för att nå ut med budskap och åsikter kan inte ses som ett bärkraftigt argument för att försvara finansiering av vissa NGO:er av ren slentrian år efter år.

Alternativet till en regelmässig finansiering av ett urval av NGO:er är att det är vissa som ska premieras för den verksamhet de bedriver, vilket leder lika fel det i sin yttersta konsekvens. Staten – via sina myndigheter – kan inte tilldelas rollen som skiljedomare för vilka åsiktsyttringar som bör få större spridning än andra.

Det förefaller oundvikligt att det blir ett visst mått av godtycke i processer som ska leda fram till att ett urval av NGO:er ska tilldelas medel och andra inte. Och motsatsen är lika ohållbar den: att själva företeelsen att agera opinionsbildande ska föranleda garantier om statlig finansiering.

Men den mest problematiska konsekvensen av offentligfinansierad opinionsbildning är att det inte går att utesluta konsekvensen att behovet av anslag driver åsiktsbildningen att sammanfalla med den som upprätthålls av den aktuella myndighetens egna budskap. Att följsamhet i utvecklingen av ideella åsiktsyttringar följer utformningen och kriterierna för tilldelning av offentliga anslag.

Detta riskerar att leda till en indirekt framväxt av en myndighetsfinansierad samsyn av vad den ideella sektorn anser i de frågor som är av betydelse för den aktuella myndigheten, en indirekt legitimering av det kända budskap myndigheten redan uttrycker i sin egen opinionsbildande verksamhet.

En offentligt finansierad ideell opinionsbildning utarmar förekomsten av avvikande uppfattningar, dränerar det offentliga samtalet på nytänkande och opposition, vilket i förlängningen undergräver förutsättningarna för det demokratiska samtalet i det fria och öppna samhället.

Staten och dess myndigheter kan inte förväntas upprätthålla en neutral roll i offentligfinansierad opinionsbildning. Den direkta – eller indirekta – styrningen av NGO:ernas verksamhet och budskap är inte en framgångsrik väg mot ett mer livaktigt politiskt samtal i det offentliga Sverige. Tilldelningen av myndighetsanslag till ideella opinionsbildande organisationer bör därför upphöra.

Stockholm den 3 oktober 2011

Carl-Oskar Bohlin (M)